

Diocesane Bedevaart van Antwerpen
naar Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes

KENNISMAKING MET DE ZIEKENDIENST

juni 2013

1. INLEIDING

Sinds haar ontstaan in 1883 is een van de grote doelstellingen van de “Antwerpse Bedevaart” zieken en gehandicapten naar Lourdes te brengen. Om te voorzien in hun medische en materiële noden beschikken wij over een “ziekendienst”: dokters, verplegenden, verzorgenden en brandcardiers stellen zich vrijwillig en onbezoldigd ter beschikking. Naast een aantal “vaste krachten” zijn er ieder jaar nieuwe vrijwilligers die zich aanmelden.

Met de brochure die je onder ogen hebt, kan je kennismaken met onze ziekendienst.

Ieder van ons draagt zijn steentje bij om een bedevaart voor de zieken en gehandicapten waar te maken. Voor onszelf moet het tegelijk een verrijking worden.

Er gaan verschillende types zieken met ons mee:

- psychisch en motorisch gehandicapten;
- alleenstaanden en zij die door familie omringd worden;
- sommigen van onze zieken leven het ganse jaar in een tehuis of in een instelling, anderen wonen in hun vertrouwde thuisomgeving;
- er zijn zieken die voor de eerste keer meekomen en er zijn er die reeds jaren mee op bedevaart gaan;
- oudere mensen, niet speciaal ziek of gehandicapt, van wie de gezondheidstoestand het niet meer toelaat zonder medische begeleiding op reis te gaan.

We moeten door onze openheid van geest de verschillende types proberen te onderkennen, zodat wij hen op een aangepaste manier tegemoet kunnen komen.

Enkele kenmerken van de ziekenhelper:

- de zieke wordt niet beschouwd als iemand die hulpeloos is, maar als een gelijke;
- een voortdurende luisterbereidheid, vooral met ons hart, voor de talloze grote en kleine problemen van elke zieke;
- samen met de zieken bidden, met hen spreken over hun ziek-zijn of hun geloof; onderschat echter niet de waarde van een ontspannende babbel;
- respect tonen t.o.v. onze zieken, niet alleen door ons gedrag, maar ook door onze kleding en taalgebruik;

- we beleven de bedevaart samen met de zieken en uit onze gehele houding moet blijken dat we tijdens de bedevaart met hen en bij hen zijn;
- de kwaliteit van onze gebaren is van belang; zachtheid en tact tonen wanneer het nodig is;
- discreet rekening houden met bepaalde uitingen van schaamtegevoel (bv. tijdens de verzorging);
- je dienst draait nooit om één enkele zieke, hij is zeker niet je bezit en er zijn andere zieken die evenveel nood hebben aan jouw aanwezigheid;
- een volledige inzet, zonder eigenbelang. We staan ter beschikking van de zieken en eigenbelang telt niet mee.
- stiltes inbouwen. Op sommige ogenblikken heeft de zieke behoefte aan kalmte en bezinning.
- het volstaat niet de zieken naar de plechtigheden te brengen. We moeten in de mate van het mogelijke bij hen blijven en samen met hen deelnemen aan de verschillende diensten.
- duiken er al eens meningsverschillen onder elkaar op, dan uiten we deze zeker niet in het bijzijn van de zieken.

Om de bedevaart met de zieken vlot te laten verlopen is het nodig dat er een gedetailleerde planning wordt opgesteld van wie doet wat, waar en wanneer.

Deze gedetailleerde planning wordt op voorhand aan de medewerkers overhandigd tijdens een voorbereidende vergadering.

Deze kennismaking is zeker niet volledig. Laat ons je suggesties of opmerkingen kennen.

Dank voor je inzet.

!!! EEN GOEDE EN VRUCHTBARE BEDEVAART !!!

2. KORTE SITUATIESCHETS VAN LOURDES

De stad Lourdes bestaat uit drie delen: de eigenlijke stad, het toeristische deel en het Heiligdom.

De stad omvat o.a. het station, het ziekenhuis, het postgebouw en de parochiekerk. Het toeristisch gedeelte omvat het grootste deel van de hotels, cafés, souvenirwinkeltjes, enz... (waar we ontspanning zoeken na onze dagtaak).

Het Heiligdom is een afgesloten kern, omgeven door hekken en gecontroleerd door een speciale bewakingsdienst. Deze laatste ziet er o.a. op toe dat men het domein betreedt in verzorgde kledij, dat er niet gerookt wordt en dat alle commerciële activiteiten buiten het domein gehouden worden.

In het domein bevindt zich de belangrijkste verblijfplaats voor de zieken: het "*Accueil Notre-Dame*". Hier verblijven onze zieken tijdens de bedevaart. De inrichting beschikt over de faciliteiten om een normaal verblijf en voldoende verzorging mogelijk te maken. Indien een van onze zieken toch meer gespecialiseerde verzorging nodig heeft, wordt hij onder toezicht van onze dokters overgebracht naar het stedelijk ziekenhuis.

In het Heiligdom vind je o.a. : de Grot, de baden, de basilieken, de esplanade, de ondergrondse basiliek Pius X, de St.Jozefkapel, de Bernadettekerk, de weide en de permanence. Buiten het domein bevindt zich nog de Onze-Lieve-Vrouwekapel.

In de Cité St.Pierre, achter de grote kruisweg, bevinden zich o.a. verblijven voor minder begoede bedevaarders, plaatsen voor vieringen in openlucht en binnen.

Het Heiligdom wordt zowel door de bisschoppelijke overheid als door de Hospitalité Française beheerd. Elke dag opnieuw duizenden mensen in goede banen leiden vergt heel wat organisatie en - zeker in Frankrijk - een wat rigide structuur. Je zult je misschien af en toe afvragen of we niet meer of andere activiteiten zouden kunnen hebben; weet dat onze directie al het mogelijke doet om de bedevaart zo zinnig mogelijk in te vullen, maar dat je met een grote groep mensen aan flexibiliteit inboet.

3. WIE IS WIE IN LOURDES?

De leiding van onze bedevaartorganisatie bestaat te Lourdes uit:

➤ **De pastorale leiding**

De priesters zijn verantwoordelijk voor de plechtigheden en eucharistievieringen, alsook voor de geestelijke begeleiding van de zieke en gezonde bedevaarders.

➤ **De administratieve leiding**

Deze zorgt voor de contacten met de hotels, de spoorwegen, de autocaruitbaters. Voor alle materiële problemen kun je bij hen terecht.

➤ **De medische leiding**

Onze dokters zijn ter beschikking van onze zieken in het Accueil. Ze houden er eveneens consultatie voor de hotelbedevaarders. In geval van nood kan je altijd een beroep op hen doen.

➤ **De ziekiendienst**

Is verantwoordelijk voor de verpleging, de verzorging (hulpdienst) en het vervoer van de zieken (brancardiers). Hij draagt ook zijn steentje bij in de plechtigheden en vieringen.

➤ **Herkenbaarheid**

De **directie** draagt gewone kledij en een brede rood-witte armband.

De **dokters** dragen gewone kledij, een smalle rood-witte armband met rood kruis en een speciaal kenteken eveneens met rood kruis.

De **verpleegkundigen** zijn in het wit gekleed en dragen een badge met groen kruis.

De **verzorgenden** (hulpdienst) zijn eveneens in het wit gekleed. De **brancardiers** dragen gewone kledij. Bij grote plechtigheden dragen ze een lichtbruine of beige lange broek en wit hemd.

Iedereen draagt als herkenning een rood-wit sjaaltje.

Iedereen die meegaat, heeft zijn/haar bijzondere taak te vervullen, maar allen samen beogen we eenzelfde doel. Het is dan ook zeer belangrijk werk te willen zien en bereid te zijn ook taken uit te voeren die niet specifiek in jouw takenpakket vervat zitten (bv. samen meehelpen aan het vervoer van de zieken van en naar plechtigheden, gezelligheid scheppen, enz ...).

4. DE REIS MET DE ZIEKEN

Voor de zieken worden er 2 mogelijkheden voorzien om naar Lourdes te reizen. De zwaar zorgbehoevenden reizen 's nachts met een “**ambulancebus**”, de anderen reizen mee met de gezonde bedevaarders met de TGV vanuit Tourcoing. Onze medische dienst bepaalt wie met de nachtbus en wie met de TGV reist.

Het is mogelijk dat enkele vrijwilligers op voorhand afreizen. Deze vormen dan de “voorwacht”. Deze zorgt voor de opvang van de zieken en vrijwilligers die met de ambulancebus komen.

4.1 REIS MET AMBULANCEBUS

De ambulancebus is een speciaal uitgeruste autocar uit Lourdes; ze beschikt over een groot gehandicaptentoilet, een klein keukentje, maximum 10 of 11 ligbedden, enkele plaatsen voor vaste rolstoelen en gewone plaatsen. Ze vertrekt in de late namiddag. Er zijn 2 vertrekplaatsen voorzien: één in de omgeving van Baarle en één in de buurt van Antwerpen. Op deze vertrekplaatsen is opvang voorzien voor de zieken en hun begeleiders die ze brengen. De bus rijdt de hele nacht, en komt 's morgens te Lourdes aan. De zieken worden bijgestaan door een dokter en een zestal vrijwilligers (verpleging-verzorging-brancardiers) De zieken en vrijwilligers zorgen zelf voor een lunchpakket voor de heenreis. Koffie/thee en water zijn beschikbaar op de bus. Bij de meegenomen uitrusting hoort een EHBO-tas, een medische koffer, dekens, kussens en indien mogelijk wat materiaal voor gebruik in het Accueil.

4.2 DE AUTOCARRIT NAAR TOURCOING

De gezonde bedevaarders worden vanuit verschillende opstapplaatsen met autocars naar Tourcoing gebracht. Op iedere opstapplaats is een verantwoordelijke aangeduid. Vrijwilligers die hier opstappen, helpen een handje met de bagage van de deelnemers.

Voor de zieke bedevaarders hebben we opstapmogelijkheden in de buurt van Baarle en in de buurt van Antwerpen. Enkele verpleegkundigen, verzorgenden en brancardiers zullen aangeduid worden om met deze ziekenbus (met lift) mee te reizen. Een medische koffer en EHBO-tassen behoren tot de uitrusting.

4.3 DE TREINREIS NAAR LOURDES

In het station van Tourcoing dient heel wat te gebeuren. Begin zelf niet lukraak te helpen. Goedbedoelde hulp kan op die manier voor heel wat hinder zorgen. Elke vrijwilliger heeft zijn taak en houdt zich ter beschikking van de verantwoordelijken voor de verschillende taken.

- Onder begeleiding van verpleegkundigen, hulpdienst en brancardiërs worden de zieken en hun persoonlijke handbagage naar het perron begeleid waar de trein gereed staat.
- Verpleegkundigen en hulpen zorgen voor opvang van de zieken in de trein. Zij weten ook wie waar moet zitten.
- Er zijn brancardiërs aangeduid die zorgen voor het “instappen” van de zieken; ze beschikken hiervoor over een speciaal rolstoeltje per wagon.
- Het materiaal dat meegenomen wordt, is voorzien van een duidelijk etiket:
 - Materiaal dat enkel gebruikt wordt in het Accueil, wordt opgestapeld in de bagageruimte of in de barwagens.
 - De reisbevoorradingkoffers komen terecht in de ziekenwagens of het barrijtuig.
- Bagage van de zieken die niet nodig is tijdens de reis, wordt naar de ziekenwagens gebracht.

Tijdens de reis staan brancardiërs, verpleegkundigen en verzorgenden volgens een beurtrol ter beschikking van de zieken in de respectieve wagens.

De treinleider kan tijdens de reis een beroep doen op vrijwilligers voor het uitdelen van boekjes, kentekens, ... Hij verdeelt de taken zodat alles gecoördineerd en op het juiste moment kan gebeuren.

4.4. AANKOMST VAN DE TREIN IN LOURDES

In principe helpen wij onze zieken NIET uit de trein. Daarvoor staan speciale ploegen brancardiërs in Lourdes in het station klaar. In zeer uitzonderlijke gevallen kan onze bedevaartleiding beslissen dat het "uitstappen" van de zieken niet door de plaatselijke ploeg mag gebeuren en dat wij het zelf doen.

De zieken zitten klaar bij de aankomst. Enkel hun handbagage nemen ze

zelf mee. Het vervoer naar het Accueil gebeurt met speciale autocars van het Heiligdom. Hun koffers worden afzonderlijk gebracht. De hiervoor aangeduide verpleegsters gaan met de zieken onmiddellijk mee naar het Accueil. De anderen gaan direct naar het hotel en nemen de bagage van collega's mee.

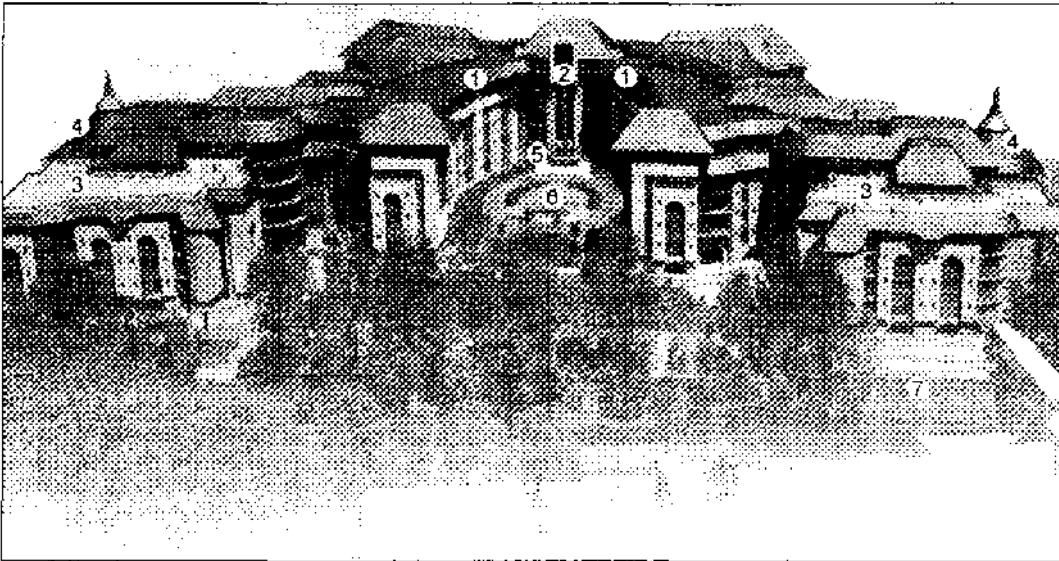
De taken van de brancardiers bij aankomst in Lourdes worden voor het vertrek besproken. Ze moeten stipt uitgevoerd worden. Dit vergemakkelijkt de samenwerking met de brancardiersploegen van het station zelf (ook andere nationaliteiten) en zal ons eigen werk vooruit helpen.

- De bagage van de zieken moet overgebracht worden naar de vrachtwagen voor transport naar het Accueil.
- Het materiaal dat mee moet naar het Accueil, moet eveneens naar de vrachtwagen gebracht worden.

Draag tijdens het lossen van de trein vooral zorg voor de bagage van onze zieken en het materiaal. Gooi er niet mee en laat geen personen vreemd aan onze bedevaart bij de bagage komen.

5. LEVEN EN WERKEN MET ZIEKEN IN LOURDES

5.1. HET ACCUEIL

In het "*Accueil Notre-Dame*" vind je:

1. Accueil transitzaal
2. Panoramische lift
3. Terrassen
4. Kapellen
5. Bureau van het Accueil en informatiebalie
6. Fontein
7. De Gave van Pau

In het Accueil vind je zeer veel grote en kleine kamers met badkamer en een centrale refter per verdieping. Elke verdieping wordt aangeduid met de naam van een heilige; de kamers zelf zijn genummerd. Afhankelijk van het aantal zieken krijgt elke bedevaart een aantal kamers en plaatsen in de refter toegewezen. Verder vindt men er per bedevaart:

- een keukentje-economaat (allerlei voorraden uit België meegebracht)
- een consultatiekamer en apotheek voor de dokter (deze is er ook voor de 'gezonde' bedevaarders die in een hotel verblijven)
- een kamer voor inslapende dokter
- een kamer voor inslapende ziekenaalmoezenier
- het directiehoekje (ook wel aquarium genoemd), waar dagprogramma's, uurroosters en allerlei mededelingen en informatie uithangen. Meestal is er wel iemand aanwezig, bij wie je met je vragen terecht kan. Het is ook voor onze zieken een referentiepunt.

5.2. TAAKBESCHRIJVING

De vrijwilligers die bij onze zieken werkzaam zijn, worden ingedeeld in 3 categorieën met elk een min of meer eigen takenpakket. De verpleging staat in voor de medische hulp, de hulpdienst voor de verzorging en de brancardiers voor het zwaardere hef- en tilwerk en het transport.

Om praktische redenen worden de zieken onderverdeeld in verschillende “afdelingen” (de héél vroegere “ziekenzalen”).

Voor de hulpdienst en de verpleging heb je dezelfde hoofdverantwoordelijke. Deze wordt bijgestaan door de “afdelingsverantwoordelijken”.

5.2.1. HULPDIENST

De verantwoordelijken coördineren de activiteiten op de afdelingen. Ze zijn op de hoogte van de dagelijkse bedevaartplanning. Ze zorgen voor het huishoudelijke materiaal op de afdeling (zeep, poetsdoeken, ...). Dankzij hun jarenlange ervaring hebben zij op vele vragen een antwoord.

De leden van de hulpdienst:

- bieden hulp bij de verzorging:
 - helpen wassen
 - aankleden van de zieken
 - naar het toilet helpen
- bieden hulp bij de maaltijden:
 - op- en afdienen
 - helpen eten geven
 - afhalen dieetmaaltijden
- zorgen voor de orde op de kamers:
 - bedden dekken
 - wastafels, waskommen en bedpannen reinigen
- helpen bij het vervoer van de zieken naar en terug van de plechtigheden.
- zorgen voor gezelschap van de zieken: =>
 - praatje maken
 - postkaarten helpen schrijven en posten
 - boodschappen doen

5.2.2. VERPLEGING

Verantwoordelijke: hoofdverpleegkundige coördineert de verpleegkundige taken. Hij of zij kan bijgestaan worden door “afdelingsverantwoordelijken”.

De leden van de verpleging:

- zijn verantwoordelijk voor de medicatie en voor de specifieke medische verzorgingstaken
- hebben daarbuiten identiek dezelfde opdracht als de hulpdienst

Tijdens de wachtdiensten dragen de verpleegkundigen, hulpdiensten en brancardiers-van-wacht een duidelijk zichtbaar geel vestje met vermelding “WACHT”, zodat men onmiddellijk ziet op wie men een beroep kan doen.

*Als men **binnenwacht** heeft, is men GEZAMENLIJK verantwoordelijk voor ALLE zieken die op de kamers zijn (beperk je dus niet alleen tot die kamers waar je normaal werkt, maar ga op alle kamers kijken). Bij **buitenwacht** is men ook gezamenlijk verantwoordelijk voor alle zieken.*

Enkele aandachtspunten:

- bij de overdracht van een dienst steeds een korte briefing geven van wat er nog moet gebeuren;
- is het rustig op een afdeling, ga dan even bij de burens kijken of je daar een handje kan toesteken;
- verwittig in je hotel, wanneer je buiten de normale etensuren of helemaal niet komt eten.

Op elke afdeling vind je van onze bedevaart een gele tas met het basis-materiaal voor kleine medische verzorging. Neem bij de buitenwacht ook steeds zulke tas mee.

5.2.3. BRANCARDIERS

Men zou kunnen zeggen dat de brancardiers er zijn voor het vervoer van de zieken en het zware hef- en tilwerk. Dit is een veel te algemene omschrijving van hun taak. We trachten hieronder een en ander te verduidelijken.

De brancardiers zijn verdeeld in twee grote groepen: de accueilbrancardiers en de buitendienst.

De accueilbrancardiërs werken op de afdelingen van het Accueil en zorgen ervoor dat de zieke comfortabel naar de activiteit kan worden vervoerd. Dit werk vraagt veel geduld en aandacht voor de zieke. Het spreekt voor zich dat dit bij de ene zieke makkelijker verloopt dan bij de andere. Na de activiteit zorgen dezelfde brancardiërs ervoor dat de zieken weer in hun bed of in de kamer geïnstalleerd worden. Er zijn vaste ploegen per afdeling, omdat het voor de zieke prettiger is dat hij elke keer door dezelfde mensen wordt opgenomen. Al snel zal een sterke vertrouwensband tussen de zieke en zijn brancardiër groeien.

De buitendienst zorgt ervoor dat de zieken allen samen naar de geplande activiteit gebracht worden. Ze werken aan de uitgang van het Accueil en op het domein. Het zijn de specialisten van manoeuvres met wagentjes, 'tringlots' en invalidenwagentjes. Hun contact met de zieke vraagt meer persoonlijk initiatief door de aard van hun werk.

Deze opsplitsing in binnendienst en buitendienst is meer een richtlijn dan een wet. De brancardiërs van de binnendienst helpen hun collega's van de buitendienst, wanneer ze klaar zijn met hun afdeling. Het uurrooster hangt af van de dagactiviteit. We beginnen ongeveer 1 ½ uur vóór de plechtigheid en blijven tot het werk gedaan is.

Enkele brancardiërs hebben een vaste functie, zoals bij de baden en de permanentie van het secretariaat van onze bedevaart.

Wanneer je als brancardiër een wacht toebedeeld krijgt, betekent dit dat je dienst is daar waar onze zieken je nodig hebben: op hun kamers voor de binnenwacht, bij de bedevaartactiviteiten bij de buitenwacht. Draag daarom het gele vestje "WACHT", zodat je gemakkelijk te herkennen bent.

Enkele brancardiërs krijgen ook een nachtwacht toebedeeld. De hele nacht door verblijven zij met de dienstdoende verpleegkundige in het Accueil en halen hun slaap overdag in.

5.3. ALGEMENE WERKING IN HET ACCUEIL

5.3.1. REFTER

Elke verdieping heeft zijn centrale refter die beheerd wordt door de "Hospitalité Française". In de ons toegewezen refters is een ploeg van onze hulpdienst verantwoordelijk. De ons toegewezen tafels worden door ons gedekt en afgeruimd. In de aangrenzende afwaskeuken moeten we af en toe helpen afdrogen.

Meer specifiek moet onze refterdienst:

- tafels dekken en afruimen
- zieken naar en terug van de refter brengen
- brood helpen smeren, vlees snijden, water inschenken, ...
- tijdens de dag helpen bij het vervoer naar en terug van de activiteiten van onze zieken

Het eten in het Accueil is vet- en zoutarm. Leg dit uit aan onze zieken. Sommige zieken krijgen speciaal dieet. Bij hun inschrijving wordt dit vermeld.

5.3.2. HET ECONOMAAT

In wat je het magazijn of het warenhuis van de bedevaart zou kunnen noemen, kan je alles vinden: onderleggers, toiletpapier, pampers, zeep, ... Mocht iets niet meteen beschikbaar zijn, het wordt binnen de kortste keren tevoorschijn getoverd.

5.3.3. DIRECTIEHOEKJE

Hier zetelen de verantwoordelijken voor de verpleging, de hulpdienst en de brancardiers. Zij maken dagelijks de dienstregeling op. Die wordt dagelijks meegedeeld tijdens de briefings en uitgehangen.

6. ALGEMENE ZAKEN

Onze zieken worden geïdentificeerd door een kaart die bovenop hun kleding is aangebracht. Hierop vind je hun naam, de kamer waar ze verblijven, het nummer van hun wagon van de trein en het nummer van hun medisch dossier. In Lourdes wordt nog een teken aangebracht, als ze in de centrale refter gaan eten. Ook alle bagage wordt vooraf van labels voorzien.

Alle medewerkers krijgen een badge met hun naam erop. Voor de zieken is het prettig als ze je onmiddellijk bij je naam kunnen aanspreken. Blijf het daarom dragen.

Blinden of slechtzienden dragen in Lourdes een witte armband.

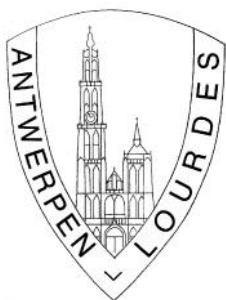
Medewerkers van de ziekdienst die in het Hospitalet of in het Abri St.-Michel logeren en eten, moeten er met de maaltijden rekening houden. Vaak is het nodig dat je een kwartiertje vroeger vertrekt. Pleeg hierover steeds vooraf overleg met je overste.

Ieder van ons is een deelnemer aan de bedevaart. Het uurrooster is dan ook erg belangrijk voor een vlotte samenwerking op alle gebied. Houdt iemand zich niet aan de gemaakte afspraken, dan zijn in de eerste plaats de zieken hiervan het slachtoffer, maar ook zijn of haar collega's die extra in de bres moeten springen.

De zieken stellen het erg op prijs dat je met hen deelneemt aan de plechtigheden.

Ontspanning:

- tijdens de dag zijn er heel wat kleine lege momenten. Sla een praatje, vertel een grap, zing een liedje, ...
- je aanwezigheid op de ontspanningsmomenten met de zieken wordt gewaardeerd. Heb je bepaalde talenten, laat het weten en vooral: **DOE MEE!**
- na je dagtaak is het gezellig om met verschillende medewerkers samen nog wat na te kaarten bij een drankje. Spreek overdag af, zodat je elkaar ook 's avonds eens zonder uniform ziet en mekaar beter leert kennen.

**Diocesane Bedevaart van Antwerpen
naar Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes** v.z.w.

Hof ter Lo 8 bus 2
B-2140 Borgerhout-Antwerpen
tel.: +32 3 218 92 21
www.dba-lourdes.org
info@dba-lourdes.org